

Skandalingas projektas išklibins ministrės kėdę?

Stasys JOKŪBAITIS

„ŪP“ korespondentas

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rengiamas Lietuvos socialinio modelio projektas, kuriam dar prieš įšvedant eurą užsimota pakloti 5 milijonus litų, gali padėti tašką ministrės Algimantos Pabedinskienės karjeroje – opoziciniai Seimo liberalai ragina kelti klausimą, ar „darbietė“ gali toliau eiti pareigas, ir svarsto galimybę inicijuoti ministrėi interpeliaciją. Seimo pirmininkė Loreta Graužinienė gina ministrę ir kritiką vadina socialdemokratų kerštu. Projektu susidomėjo ir Valstybės kontrolė.

Vadino pasipinigavimu

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje maždaug prieš mėnesį buvo pristatytos grupės mokslininkų įžvalgos, kurių pagrindu kuriamas naujas Lietuvos socialinis modelis. Šios vizijos buvo sutiktos gana skeptiškai.

Tačiau niekas tuomet neatkreipė dėmesio į tai, kiek iš tiesų kainuos parengti šį projektą ir kam bus išmokėti numatyti milijonai. Skandalas kilo tuomet, kai Prezidentės atstovas vienoje spaudos konferencijoje pareiškė, kad už darbą rengiant šį projektą pinigai mokami ne tik Vilniaus universiteto ir kitų

aukštųjų mokyklų mokslininkams, bet ir 14-ai ministerijos klerkų. Prezidentė Dalia Grybauskaitė šį nevienareikšmiškai vertinamą ir ne vieno eksperto sukritikuotą projektą pavadino pinigų plovimu ir valdininkų pasipinigavimu.

„Valstybės tarnautojai savo tiesioginį darbą paverčia milijonus kainuojančiais projektais, patys juose dalyvauja ir už tai išmoka sau pinigų. Niekaip kitaip, kaip valstybės pinigų plovimu, pasipinigavimu šios situacijos negalima pavadinti“, – tokius Prezidentės žodžius perdavė jos atstovas. Anot šalies vadovės, tai yra akivaizdus piktnaudžiavimo valstybės tarnyba pavyzdys.

Skandalo kamuolys netrukus pradėjo suktis, atskleisdamas vis daugiau iki tol nežinotų šio projekto užkulisių.

Į šiukšlių krepšį kelias ne visas?

Į Prezidentūrą iškviesta socialinės apsaugos ir darbo ministrė A. Pabedinskienė pripažino, kad už projekto rengimą jau yra sumokėta apie 3 mln. litų (0,87 mln. eurų). Už likusią dalį studijos esą nėra sumokėta.

Po nelabai malonaus pokalbio su Prezidente ministrė buvo susvyravusi ir teigė, kad projektas iki galo nebus baigtas, bus peržiūrimas su-

tartys, o kai kurios – nutrauktos. Tačiau praėjus trims dienoms A. Pabedinskienė jau aiškino, jog to nebus – projektas bus vykdomas toliau.

Ministrė viešai tikino, kad ne visos projekto dalys kelias į šiukšlių dėžę, daug kas bus ir panaudota. O darbas kuriant socialinį modelį atseit nėra nurodytas darbuotojų pareigų aprašymuose, todėl už papildomą darbą papildomai turėjo būti ir atlyginta. Net jų pagrindinio darbo metu?

Kas tie 14 ministerijos klerkų, prisitrynusių prie mokslininkų grupės, kuriems, be algos, dar mokėti ir pinigai už rengiamą projektą? Kol kas visuomenei tai paslaptis, prilygstanti karinei, už kurios išdavimą giežtai baudžiama. Pasak ministrės patarėjo ryšiams su visuomene Arūno Malinovskio, atskleisti darbo metu papildomai uždarbiavusių klerkų pavardžių neleidžia Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas. Štai taip.

Protingesni už mokslininkus?

O ką veikė tie papildomus pinigų priėmimo atlyginimo gavę klerkai? Ministerijos teigimu, pirmiausia buvo atlikti tyrimai, analizuota Europos valstybių praktika, pateikta analizė ir gerosios praktikos pavyzdžiai. Prie šių darbų atseit plūso keturi ministerijos darbuotojai, kuriems atseikėta 36,2 tūkst. litų (beveik 10,5 tūkst. eurų), neatskaičius mokesčių.

Vilniaus universiteto mokslininkams, rengusiems darbo santykių, užimtumo ir valstybinio socialinio draudimo sritis apimančius įstatymų projektus, talkino dar 10 ministerijos darbuotojų. Jie, pasak ministerijos, padėjo rengti projektus, nuolat vertino pasiūlymus, derino juos su dabartine teisine sistema, teikė pastabas, koordinavo veiklą, analizavo visą projekto kontekstą. Šiems specialistams buvo išmokėti 88 054 litai (25,5 tūkst. eurų) neatskaičius mokesčių.

Neblogai. Ir visa tai tiesioginio jų darbo metu, už kurį iš visų mokesčių mokėtojų kišenės yra mokamas atlyginimai! Anot vieno garsaus politiko, kas galėtų tai paneigti? Juk nesineši tų projektų į namus ir neanalizuosi ten naktimis visą jo „kontekstą“.

Visą situaciją tirs Valstybės kontrolė. Visi su projektu susiję dokumentai, pasak pačios A. Pabedinskienės, atiduoti ir Finansų ministerijai.

Sunku patikėti

Gal tai labai aukštos kvalifikacijos specialistai, dėl kažkokių aplinkybių šiuo metu nusėdę kukliose ministerijos tarnautojų pareigose, kad juos reikėjo pasitelkti už papildomą užmokestį vertinti mokslininkų vizijas ir projektus? Jei jau taip, tai gal nereikėjo tų milijonų mokslininkams, patys galėjo viską parengti. Neatrodė, nes, A. Malinovskio teigimu, tarp jų nėra ne vieno politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojo, kurie paprastai būna labiau prakutę negu eiliniai klerkai.

Jei užsakyto projekto kūrimas neatitinka valdininkų tarnybinių užduočių, gal kartais ir negalima išsiversti be ekspertų iš šalies. Bet šis atvejis, regis, kitoks. Jei jau iš tiesų, kaip teigia ministrė, tų klerkų darbo pobūdis ne visai atitinka tai, ką jie turėjo daryti rengiant projektą,

Abejonės, kurių neturėtų būti

Rūta MRAZAUSKAITĖ

Viešosios įstaigos „Transparency International“ Lietuvos skyriaus projektų vadovė, teisininkė

Iš šalies žiūrint į tai, kas atsitiko Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, atrodo tikrai nekaip. Pirmiausia kyla rimta abejonė, ar tie tarnautojai, gavę papildomą atlyginimą už pagalbą rengiant projektą, neprivalėjo to darbo atlikti pagal savo pareigas ministerijoje. Tokiu atveju įseitų, kad už tą patį darbą jiems sumokėta du kartus. Antra abejonė, ar tai nebuvo bandymas apeiti įstatymą, ribojantį ministerijos tarnautojų atlyginimus. Teisės aktai numato, kokią atlyginimą privalo gauti tarnautojai, yra tam tikros kategorijos, priedai. Bet viskas turi būti pagrįsta teisės aktais. O šiuo atveju, atrodo, padaryta kitaip, tiesiog pasinaudota, kad rengtas projektas ir specialistams tiesiog išmokėti papildomi pinigai. Vienintelis būdas įsitikinti, ar čia nebuvo supainioti viešieji ir privatus interesai – šios rengtos studijos viešas paskelbi-

mas, kad visi galėtų įsitikinti, kas ir ką ten darė. Iki šiol tokių dalykų savo praktikoje neturėjome, tačiau kalbų, kad ir kitose ministerijose įvairiems projektams rengti pasitelkiami ten dirbantys tarnautojai ir už tai jiems papildomai mokama, girdėjome ne sykį. Ministerijų vadovai turėtų neleisti, kad žmonėms kiltų tokių abejonių ir panašius darbus organizuoti skaidriai, laikantis įstatymų. O jei to nepadarė, turi prisiimti atsakomybę už tai, kas įvyko.

Ministrei nelengvos dienos

Kuo baigsis šis plykstelėjęs skandalas, kol kas sunku pasakyti. A. Pabedinskienei durs į politikos aukštumas – socialinės apsaugos ir darbo ministrės postą – prasivėrė tuomet, kai D. Grybauskaitė ir premjeras Algirdas Butkevičius formuojant ministrų kabinetą atmetė visus kitus „darbiečių“ siūlymus, o Prezidentė netgi patvirtino ne visos sudėties Vyriausybę. Seimo vicepirmininkas socialdemokratas Algirdas Sysas teigia ir dabar manantis, kad į šį sunkų postą turėjo būti skiriamas kur kas daugiau patirties turintis asmuo.

Po kurio laiko „darbiečiai“ buvo pradėję klibinti ministrės A. Pabedinskienės kėdę. Seimo pirmininkė L. Graužinienė aiškino, kad ministrėi yra „sunku patekus į Vilnių“, mat iki tol naujosios ministrės darbinė veikla sukosi Marijampolėje. Vėliau viskas lyg ir aprimo. Dabar prie visko prisidėjo dar ir skandalai dėl vaikų globos namų ir socializacijos centro Švėkšnoje. Tačiau šįsyk L. Graužinienė gina partijos kolegę, teigdama, kad čia esą tik premjero kerštas Darbo partijos frakcijai Seime, kuri, svarstant šalies biudžetą, balsavo ne taip, kaip norėjo socialdemokratai. „Darbiečių“ balsavimą A. Butkevičius pavadino išdavyste.

„Man atrodo, kad ministrė yra ant bedugnės krašto ir ne daug trūksta, kad ji nukristų nuo to kalno. Manau, kad atėjus pavasario sesijai, jeigu klausimas nebus sprendžiamas ir valdančioji koalicija nedarys jokių išvadų, gali būti keliamas klausimas ir dėl ministrės tinkamumo eiti pareigas“, – antradienį po frakcijos susitikimo su ministre žurnalistams sakė Liberalų sąjūdžio lyderis Eligijus Masiulis. O L. Graužinienė vakar teigė, kad pamainos A. Pabedinskienei kol kas dar neieškoma.

Algimanto SNARSKIO piešinys

Šiandien vietomis kris paskutinės snaigės. Pūs rytų krypties vėjas. Naktį ir ryte temperatūra svyruos tarp –1–0 laipsnių, vyraus gausus debesuotumas. Įdienesius galima šlapdriba, oras šils iki 1 laipsnio.

Penktadienį vienu kitu laipsniu bus šilčiau, vietomis purkš lietus. Pasisuks pietryčių vėjas. Pirmąją paros pusę šals iki –1–0 laipsnių. Galimas nedidelis sniegas. Įdienesius oras atšils iki 2 laipsnių, pradės lyti. Savaitgalį šaltis ir vėl smogs, oras bus apniukęs, be kritulių.

Saulė teka 8.25, leidžiasi 16.36 val. Dienos ilgumas 8.11 val. Mėnulis (jaunatis) teka 8.58, leidžiasi 19.44 val. Vardadienius švenčia **Anastazas, Asta, Aušrius, Džiugas, Skaistė, Vincas (-ė), Vincentas;** rytoj – **Algimantas, Gailigedas, Gunda, Ramojus, Raimundas.**

Jeigu norite, kad plaukai augtų greičiau, patariama kirptis per mėnulio jaunatį arba priešpilnį. Šiuo laikotarpiu nukirpti plaukai auga sveikesni, jų galiukai neskilinėja.

Seni žmonės sako, kad per mėnulio pilnatį plaukų galiukuose susikaupia neigiama energija, todėl juos šiuo metu būtina pakirpti.

Jūsų namai ten, kur turite teisę užrakinti duris. Kalėjimas – kur jus užrakina kiti...

